

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE3787

[6539]-231

M.A. - I

POLITICAL SCIENCE

Traditions of Political Thought

(2019 Pattern) (Semester - I) (CBCS) (12401)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following question. **[10]**

- a) Analysis the political views of confucious.
- b) Explain the plato's thought's on 'Ideal State'

Q2) Answer any one of the following question **[10]**

- a) Discuss the Macavali's Ideal 'Prince'.
- b) Explain the Jean-Jacques Rousseau's Social Contract Theory.

Q3) Answer any one of the following question. **[10]**

- a) Explain the John Stuart Mill's thoughts on Liberty.
- b) Analysis the Mahatma Gandhi's thought's on 'State'.

Q4) Answer any two of the following question. **[10]**

- a) African phenomenology
- b) Plato's Justice concept
- c) Ethics and Politics
- d) General Will

Q5) Answer any two of the following question. **[10]**

- a) Class conflict
- b) Gandhi's thought's on western civilization
- c) Representative Government
- d) Historical Materialism

* * *

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3787

[6539]-231

M.A. - I

POLITICAL SCIENCE

Traditions of Political Thought

(2019 Pattern) (Semester - I) (CBCS) (12401)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) कन्फ्युशियसच्या राजकीय विचारांचे विश्लेषण करा.
ब) प्लेटोचा आदर्श राज्य संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.2) खालीलपैकी एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) मॉकेव्हलीच्या आदर्श राजाची चर्चा करा.
ब) जिन-जॉक रूसोच्या सामाजिक कराराचे विश्लेषण करा.

प्र.3) खालीलपैकी एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) जॉन स्टुअर्ट मिलचे स्वातंत्र्या संबंधी विचार स्पष्ट करा.
ब) मा. गांधीचे राज्या संबंधी विचारांचे विश्लेषण करा.

प्र.4) खालीलपैकी दोन प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) अफ्रीकन घटनाशास्त्र
ब) प्लेटोची न्याय संकल्पना
क) नैतिकता आणि राजकारण
ड) सामुहिक इहा

प्र.5) खालीलपैकी दोन प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) वर्ग संघर्ष
ब) गांधीचे पाश्चिमात्य नागरीकीकरणा संबंधी विचार
क) प्रतिनिधीक शासन
ड) ऐतिहासिक भौतिकवाद

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE3788

[6539]-232

M.A. (Part-I)

POLITICAL SCIENCE

Administrative Theory

(2019 Pattern) (Semester - I) (Credit System) (12402)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one question of the following **[10]**

- a) Discuss the meaning, definitions of Public Administration with its Nature.
- b) Write the Bureaucratic Approach of Public Administration.

Q2) Answer any one question of the following **[10]**

- a) Write the essay on the Development Administration.
- b) What is the unity of command? Explain the significance of unity of command.

Q3) Answer any one question of the following **[10]**

- a) Discuss the challenges of Liberalization before Public Administration.
- b) Write in detail on corruption in Administration.

Q4) Answer any two questions of the following **[10]**

- a) Changing Nature of Public Administration.
- b) Ecological Approach
- c) Significance of comparative approach
- d) Lokpal

Q5) Answer any two questions of the following **[10]**

- a) Significance of Public Administration.
- b) Rational-Choice Theory
- c) Line-Staff Agencies
- d) New public management

* * *

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3788

[6539]-232

M.A. (Part-I)

POLITICAL SCIENCE

Administrative Theory

(2019 Pattern) (Semester - I) (Credit System) (12402)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
-

प्र.1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) लोकप्रशासनाचा अर्थ, व्याख्या सांगून त्याच्या स्वरूपावर चर्चा करा.
ब) लोकप्रशासनाचा नोकरशाही दृष्टीकोन लिहा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) विकास प्रशासनावर निबंध लिहा.
ब) आज्ञेची एकता म्हणजे काय? आज्ञेची एकता याचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) लोकप्रशासना समोरील उदारीकरणाचे आव्हान यावर चर्चा करा.
ब) प्रशासनातील भ्रष्टाचार यावर सविस्तर लेखन करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) लोकप्रशासनाचे बदलते स्वरूप
ब) पर्यावरणीय दृष्टीकोन
क) तुलनात्मक दृष्टीकोनाचे महत्त्व
ड) लोकपाल

प्र.5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) लोकप्रशासनाचे महत्त्व
ब) विवेक-निवड सिद्धान्त
क) पंक्ती व सल्लागार घटक
ड) नव-लोकव्यवस्थापन

* * *

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-3789

[Total No. of Pages : 4

[6539]-233

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-C3 : Political Institutions in India

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12403)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer any one of the following questions : [10]

- a) Explain the characteristics of Indian federalism.
- b) Discuss on unity and integrity of India.

Q2) Answer any one of the following questions : [10]

- a) Explain the power and functions of the parliament.
- b) Discuss the policy of welfare and security.

Q3) Answer any one of the following questions : [10]

- a) Explain the power and functions of the president of India.
- b) Discuss the challenges before Indian democracy.

Q4) Answer any two of the following questions : [10]

- a) Autonomy
- b) Judicial Review
- c) Prime Minister
- d) UIDAI

P.T.O.

Q5) Answer any two of the following questions :

[10]

- a) Governor
- b) Accountability to Legislature
- c) Judicial Activism
- d) AFSPA

Total No. of Questions : 5]

PE-3789

[6539]-233

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-C3 : Political Institutions in India

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12403)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
-

- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा : [10]
अ) भारतीय संघराज्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) भारताची एकता आणि एकात्मता यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा : [10]
अ) संसदेचे अधिकार आणि कार्ये स्पष्ट करा.
ब) कल्याणकारी आणि सुरक्षा धोरणावर चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा : [10]
अ) भारताच्या राष्ट्रपतींचे अधिकार आणि कार्ये स्पष्ट करा.
ब) भारतीय लोकशाहीपुढील आव्हानावर चर्चा करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा : [10]
अ) स्वायत्तता
ब) न्यायालयीन पुनर्विलोकन
क) पंतप्रधान
ड) आधार (UIDAI)

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

[10]

- अ) राज्यपाल
- ब) विधिमंडळाप्रती उत्तरदायित्व
- क) न्यायालयीन सक्रियता
- ड) आफस्प्या (AFSPA)

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-3790

[Total No. of Pages : 4

[6539]-234

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-01 : Modern Political Ideologies

(2019 Pattern) (Semester - I) (12404)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following : [10]

- a) Explain the meaning and types of feminism.
- b) Write the features of socialism.

Q2) Answer any one of the following : [10]

- a) Explain the elements of Nationalism.
- b) Discuss the Basic principle of multiculturalism.

Q3) Answer any one of the following : [10]

- a) State the philosophy of Fascism.
- b) Discuss the nature and significance of political Ideologies.

Q4) Answer any two of the following : [10]

- a) Scientific socialism
- b) Meaning of Nationalism
- c) Corporate state
- d) Women Empowerment

P.T.O.

Q5) Answer any two of the following :

[10]

- a) Role of Feminism
- b) Importance of Liberalism
- c) Fabian socialism
- d) Neo Fascism

Total No. of Questions : 5]

PE-3790

[6539]-234

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-01 : Modern Political Ideologies

(2019 Pattern) (Semester - I) (12404)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
-

- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) स्त्रीवादाचा अर्थ आणि प्रकार स्पष्ट करा.
ब) समाजवादाचे वैशिष्ट्ये लिहा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) राष्ट्रवादाचे घटक स्पष्ट करा.
ब) बहुसांस्कृतिकतेच्या मुलभूत तत्वांची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) फॅसिसमचे तत्त्वज्ञान स्पष्ट करा.
ब) राजकीय विचारप्रणालीचे स्वरूप व महत्व स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) शास्त्रीय समाजवाद
ब) राष्ट्रवादाचा अर्थ
क) महामंडळात्मक राज्य
ड) महिला सक्षमीकरण

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) स्त्रीवादाची भूमिका
- ब) उदारमनवादाचे महत्त्व
- क) फॅबियन समाजवाद
- ड) नविन फॅसिझम

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-3791

[Total No. of Pages : 4

[6539]-235

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-02 : Political Process in Maharashtra

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12405)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one question of the following : [10]

- a) Write an essay on Non Brahman movement.
- b) Explain the progress of co-operative movement in Maharashtra state.

Q2) Attempt any one question of the following : [10]

- a) Discuss the causes of regionalism in Maharashtra.
- b) Write an essay on reservation policy in Maharashtra politics.

Q3) Attempt any one question of the following : [10]

- a) Discuss the politics of OBCs in Maharashtra.
- b) Explain the ideology and role of B.J.P. in Maharashtra politics.

Q4) Attempt any two questions of the following : [10]

- a) Samyukta Maharashtra Sammittee.
- b) Base of Politics in Maharashtra - Caste.
- c) Write the reasons for the demand for a separate state of Vidarbha.
- d) Write on the participation of women in politics of maharashtra

P.T.O.

Q5) Attempt any two questions of the following :

[10]

- a) Discuss the politics of farmer interests in Maharashtra.
- b) Demand for new districts in Maharashtra.
- c) Politics of scheduled castes in Maharashtra.
- d) New Issues in Development - New educational policy.

Total No. of Questions : 5]

PE-3791

[6539]-235

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-02 : Political Process in Maharashtra

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12405)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) ब्राम्हणेत्तर चळवळीवर निबंध लिहा.
ब) महाराष्ट्र राज्यातील सहकारी चळवळीची प्रगती स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) महाराष्ट्रातील प्रादेशिकवादाची कारणीमीमांसा करा.
ब) महाराष्ट्राच्या राजकारणातील आरक्षण धोरणावर निबंध लिहा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) महाराष्ट्रातील इतर मागास वर्गीय राजकारणाची चर्चा करा.
ब) महाराष्ट्राच्या राजकारणातील भारतीय जनता पक्षाची विचारसरणी व भूमिका स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) संयुक्त महाराष्ट्र समिती
ब) महाराष्ट्रातील राजकारणाचा पाया – जात
क) स्वतंत्र विदर्भ राज्यच्या मागणीची कारणे लिहा.
ड) महाराष्ट्राच्या राजकारणातील महिलांच्या सहभागावर लिहा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :

[10]

- अ) महाराष्ट्रातील शेतकी हितसंबंध विषयक राजकारणावर चर्चा करा.
- ब) महाराष्ट्रातील नवीन जिल्ह्यांची मागणी.
- क) महाराष्ट्रातील अनुसूचित जातींचे राजकारण
- ड) विकासाचा नवीन मुद्दा – नव शैक्षणिक धोरण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-3792

[Total No. of Pages : 4

[6539]-236

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-O3 : India's Foreign Policy

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12406)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Explain Pandit Nehru and Non-Aligned Movement.
- b) Explain Indian Foreign Policy.

Q2) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Explain the role of Parliament in Foreign Policy.
- b) Explain the role of pressure group in Foreign Policy.

Q3) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Explain the India-Pakistan relations.
- b) Explain the India-Bangladesh relations.

Q4) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) India-Nepal Relations
- b) SAARC
- c) Neoliberalism
- d) India-Shrilanka relations

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following :

[10]

- a) BRICS
- b) India-China Relations
- c) India-Russia Relations
- d) India-US Relations

Total No. of Questions : 5]

PE-3792

[6539]-236

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-O3 : India's Foreign Policy

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12406)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]
अ) पंडित नेहरु आणि अलिप्ततावाद स्पष्ट करा.
ब) भारतीय परराष्ट्र धोरण स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]
अ) परराष्ट्र धोरणात संसदेची भूमिका स्पष्ट करा.
ब) परराष्ट्र धोरणात दबाव गटाची भूमिका विषद करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]
अ) भारत आणि पाकिस्तान संबंध स्पष्ट करा.
ब) भारत आणि बांगलादेश संबंध स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : [10]
अ) भारत-नेपाल संबंध
ब) सार्क (SAARC)
क) नव-उदारमतवाद
ड) भारत श्रीलंका संबंध

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) ब्रिक्स (BRICS)
- ब) भारत-चीन संबंध
- क) भारत-रशिया संबंध
- ड) भारत-अमेरिका संबंध

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-3793

[Total No. of Pages : 4

[6539]-237

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-04 : Party System in India

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12407)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one question of the following :

[10]

- a) Explain the salient features of party system in India.
- b) Write the performance of congress party in the first Lok Sabha Election of 1952.

Q2) Attempt any one question of the following :

[10]

- a) Discuss the challenges before womens movement.
- b) Discuss the Ideology and Leadership of Bharatiya Janata Party.

Q3) Attempt any one question of the following :

[10]

- a) State the social base of Marxist communist party.
- b) Explain the performance of Bahujan Samaj Party in 2004 Lok Sabha Election.

P.T.O.

Q4) Attempt any two questions of the following :

[10]

- a) National Democratic Alliance (NDA)
- b) Split in the congress party
- c) BJP performance in 2019 Lok Sabha Election.
- d) Dalit Movement

Q5) Attempt any two questions of the following :

[10]

- a) Communist party of India
- b) Ideology of BSP
- c) Issues of sugarcane farmers
- d) Major issues in tribal movement

Total No. of Questions : 5]

PE-3793

[6539]-237

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-04 : Party System in India

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12407)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
-

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) भारताच्या पक्षपद्धतीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) 1952 च्या पहिल्या लोकसभा निवडणुकीतील काँग्रेस पक्षाची कामगिरी लिहा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) स्त्रीवादी चळवळी पुढील आव्हानांची चर्चा करा.
ब) भारतीय जनता पक्षाची विचारधारा आणि नेतृत्वावर चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) मार्क्सवादी कम्युनिस्ट पक्षाचा सामाजिक आधार सांगा.
ब) 2004 च्या लोकसभा निवडणुकीतील बहुजन समाज पक्षाची कामगिरी स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) राष्ट्रीय लोकशाही आघाडी (एन.डी.ए.)
- ब) काँग्रेस पक्षातील फूट
- क) 2019 च्या लोकसभा निवडणूकीतील भाजपाची कामगिरी
- ड) दलित चळवळ

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) भारतीय कम्युनिस्ट पक्ष
- ब) बसपाची विचार धारा
- क) उस उत्पादक शेतकऱ्यांचा प्रश्न
- ड) आदिवासी चळवळीतील प्रमुख प्रश्न

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE3794

[Total No. of Pages : 2

[6539]-238

F.Y. M.A.

POLITICAL SCIENCE

PO - C4 : Comparative Political Analysis

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22401)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions. **[10]**

- a) Explain the world system theory.
- b) Explain the importance of non - governmental organizations.

Q2) Attempt any one of the following questions. **[10]**

- a) Explain the characteristics of political development.
- b) Explain the characteristics of political modernization.

Q3) Attempt any one of the following questions. **[10]**

- a) Explain the meaning and nature of comparative politics.
- b) Analyze the role of military in national security.

Q4) Attempt any two of the following questions. **[10]**

- a) Importance of social movements
- b) Importance of pressure group
- c) Characteristics of violence
- d) Terrorism

Q5) Attempt any two of the following questions. **[10]**

- a) Political modernization
- b) Interest groups
- c) System approach
- d) Political party system

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3794

[6539]-238

F.Y. M.A.

POLITICAL SCIENCE

PO - C4 : Comparative Political Analysis
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22401)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्र.1)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) जागतिक व्यवस्था सिध्दांत स्पष्ट करा.
ब) अशासकीय संघटनांचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) राजकीय विकासाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) राजकीय आधुनिकीकरणाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) तुलणात्मक राजकारणाचा अर्थ व स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) राष्ट्रीय सुरक्षिततेत लष्कराच्या भूमिकेचे विश्लेषण करा.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) सामाजिक चळवळींचे महत्त्व
ब) दबाव गटाचे महत्त्व
क) हिंसाचाराची वैशिष्ट्ये
ड) दहशतवाद
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) राजकीय आधुनिकीकरण
ब) हितसंबंधी गट
क) व्यवस्था दृष्टीकोन
ड) राजकीय पक्ष पद्धती

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-3795

[Total No. of Pages : 4

[6539]-239

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

Po-C5 : Theory of International Politics

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22402)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Explain the objectives of terrorism.
- b) Explain the Harold Macunder's geopolitical theory.

Q2) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) State the basics principal of Hans Morgenthau's theory of realism.
- b) Discuss the geopolitics of the Post Cold War era.

Q3) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Explain the idealist view of International Politics.
- b) Explain the Scope of International Politics.

Q4) Attempt any two of the following : **[10]**

- a) End of the Cold War.
- b) Non-Aligned Movement.
- c) Detant
- d) Unipolar world.

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following :

[10]

- a) Marxist theory in International Relations.
- b) Liberalism.
- c) Environmentalism.
- d) Liberal feminism.

Total No. of Questions : 5]

PE-3795

[6539]-239

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

Po-C5 : Theory of International Politics

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22402)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात..

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

अ) दहशतवादाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

ब) हॅराल्ड मॅकेंडरचा भूराजकीय सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

अ) हॅन्स मॉर्गेन्थोच्या वास्तववादी सिद्धांताची मूलतत्वे सांगा.

ब) शितयुद्धोत्तर काळातील भू-राजकारणाची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

अ) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाचा आदर्शवादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

ब) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाची व्याप्ती स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : [10]

अ) शित युद्ध समाप्ती

ब) अलिप्ततावादी चळवळ

क) तणाव शैथिल्य

ड) एक ध्रुवीय विश्वरचना

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :

[10]

- अ) आंतरराष्ट्रीय संबंधातील मार्क्सवादी सिद्धांत
- ब) उदारमतवाद
- क) पर्यावरणवाद
- ड) उदारमतवादी स्त्रीवाद

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-3796

[Total No. of Pages : 4

[6539]-240

M.A. (Part - I)
POLITICAL SCIENCE
PO-C6 : Public Policy

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22403)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions : [10]

- a) Explain the nature of public policy?
- b) Evaluation of public policy?

Q2) Attempt any one of the following questions : [10]

- a) Discuss group approach in public policy?
- b) Explain the role of legislature in public policy making?

Q3) Attempt any one of the following questions : [10]

- a) Discuss the development of agricultural policy in public policy?
- b) Explain the scope of public policy?

Q4) Attempt any two of the following questions : [10]

- a) Explain policy network?
- b) Discuss the impact of globalization in public policy making?
- c) Discuss about environmental policy?
- d) Explain the process of global strategy?

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following questions:

[10]

- a) Explain implementation of public policy?
- b) Explain the formulation in the shape of public policy?
- c) Explain the policy on health development?
- d) Discuss the role of international actors?

Total No. of Questions : 5]

PE-3796

[6539]-240

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-C6 : Public Policy

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22403)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- अ) सार्वजनिक धोरणाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) सार्वजनिक धोरणाचे मूल्यमापन करा?

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- अ) सार्वजनिक धोरणातील गट दृष्टिकोनावर चर्चा करा.
ब) सार्वजनिक धोरण निर्मितीत कायदेमंडळाची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- अ) सार्वजनिक धोरणातील कृषीधोरण विकासा बाबतची चर्चा करा.
ब) सार्वजनिक धोरणाची व्याप्ती स्पष्ट करा?

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : [10]

- अ) धोरण नेटवर्क स्पष्ट करा.
ब) सार्वजनिक धोरण निर्मितीतील जागतिकीकरणाच्या प्रभावाची चर्चा करा?
क) पर्यावरण धोरणा बाबत चर्चा करा?
ड) जागतिक धोरणाची प्रक्रिया स्पष्ट करा?

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) सार्वजनिक धोरणाची अंमलबजावणी स्पष्ट करा?
- ब) सार्वजनिक धोरणाच्या आकरातील सुत्रीकरण स्पष्ट करा?
- क) आरोग्याच्या विकासाबाबतचे धोरण स्पष्ट करा?
- ड) आंतरराष्ट्रीय कलाकारांची भूमिका चर्चा करा?

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-3797

[Total No. of Pages : 4

[6539]-241

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-05 : Politics and The Media

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22404) (Optional)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer any one of the following questions : [10]

- a) Write an essay on 'Media and Public Opinion'.
- b) Explain the role of media in the policy making process.

Q2) Answer any one of the following questions : [10]

- a) Write and essay on Development of media in India.
- b) Explain the role of media in political socialization.

Q3) Answer any one of the following questions : [10]

- a) Explain the role of media in social Movements.
- b) Discuss the role of media in Electoral process.

Q4) Answer any two of the following questions : [10]

- a) New Media.
- b) Ethics of Media.
- c) Image Making and Media.
- d) Public opinion.

P.T.O.

Q5) Answer any two of the following questions:

[10]

- a) Paid News.
- b) Web portal.
- c) What is collective action?
- d) Media and Politics.

Total No. of Questions : 5]

PE-3797

[6539]-241

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-05 : Politics and The Media

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22404) (Optional)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) 'प्रसारमाध्यमे व लोकमत' यावर निबंध लिहा.
ब) धोरण निर्मिती प्रक्रीयेतील माध्यमांची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) भारतातील माध्यमांचा विकास यावर निबंध लिहा.
ब) राजकीय सामाजिकरणातील माध्यमांची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) सामाजिक चळवळीमध्ये माध्यमांची असलेली भूमिका स्पष्ट करा.
ब) निवडणूक प्रक्रीयेतील माध्यमांची भूमिका? चर्चा करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) नविन माध्यमे
ब) माध्यमांची नीतितत्वे
क) प्रतिमा निर्मिती व माध्यमे
ड) जनमत

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) पेड न्युज
- ब) वेबपोर्टल
- क) सामूहिक कृती म्हणजे काय?
- ड) प्रसारमाध्यमे आणि राजकारण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-3798

[Total No. of Pages : 4

[6539]-242

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-06 : Human Rights

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22405)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following :

[10]

- a) What do you mean by the term Human Rights? Explain its nature and various features.
- b) Discuss the various challenges before Human Rights Movement in India.

Q2) Answer any one of the following :

[10]

- a) Discuss the terrorism as a challenge to Human Rights.
- b) Write an essay on the important issues regarding the protection of Human Rights in the era of globalization.

Q3) Answer any one of the following :

[10]

- a) Write an essay on the provisions of Human Rights as mentioned in the Indian Constitution.
- b) Explain the safe guards of Human Rights in the world.

P.T.O.

Q4) Answer any two of the following :

[10]

- a) Role of National women's commission.
- b) Rights of Refugees.
- c) Dalit movement in India.
- d) Childrens Rights.

Q5) Answer any two of the following :

[10]

- a) Scope of Human Rights.
- b) Rights of minorities.
- c) National Human Right Commission.
- d) Right to Education.

Total No. of Questions : 5]

PE-3798

[6539]-242

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-06 : Human Rights

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22405)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- अ) मानवी हक्क म्हणजे काय? मानवी हक्कांचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्य स्पष्ट करा.
ब) भारतातील मानवी हक्क चळवळी पुढील आव्हानांची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- अ) 'दहशतवाद मानवी हक्कांना एक आव्हान आहे'. चर्चा करा.
ब) 'जागतिकीकरण पर्वातील मानवी हक्कांचे संरक्षण पुढील महत्वाचे मुद्दे' यावर निबंध लिहा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- अ) 'भारतीय संविधानात नमुद करण्यात आलेल्या मानवी हक्क विषयक तरतुदी' यावर निबंध लिहा.
ब) जागतिक स्तरावरील मानवी हक्क संरक्षणाचे मार्ग स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :

[10]

- अ) राष्ट्रीय महिला आयोगाची भूमिका
- ब) निर्वासितांचे हक्क
- क) भारतातील दलित चळवळ
- ड) बालकांचे हक्क

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :

[10]

- अ) मानवी हक्कांची व्याप्ती
- ब) अल्पसंख्याकांचे हक्क
- क) राष्ट्रीय मानवी हक्क आयोग
- ड) शिक्षणाचा हक्क

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-3799

[Total No. of Pages : 4

[6539]-243

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-07 : Social and Political Movements in India

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22406)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one question of the following : [10]

- a) What is new social movements? State its objectives.
- b) Explain the development of the labour movement in the post-independence period.

Q2) Attempt any one question of the following : [10]

- a) Explain the role of the Naxalite movement on the land reform issue.
- b) Explain the development of Dalit movement in the pre-independence period.

Q3) Attempt any one question of the following : [10]

- a) Explain the role of women's movement about opposing sexual and Domestic violence on women's.
- b) State the role of student movements on social and political issues.

Q4) Attempt any two questions of the following : [10]

- a) Nature of social movements
- b) Trade union
- c) Chipko Andolan
- d) Peasant movement

P.T.O.

Q5) Attempt any two questions of the following :

[10]

- a) OBC movement.
- b) The question of womens reservation in the Loksabha.
- c) Human Rights movement.
- d) Narmada Andolan.

Total No. of Questions : 5]

PE-3799

[6539]-243

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-07 : Social and Political Movements in India
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22406)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) नव सामाजिक चळवळ म्हणजे काय? त्याची उद्दिष्टे सांगा.
ब) स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील कामगार चळवळीची वाटचाल स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) जमीन सुधारणा प्रश्नाबाबत नक्षलवादी चळवळीची भूमिका स्पष्ट करा.
ब) स्वातंत्र्यपूर्व कालखंडातील दलित चळवळीची वाटचाल स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) महिलांच्या लैंगिक आणि कौटुंबिक हिंसाचार विरोधाबाबत महिला चळवळीची भूमिका स्पष्ट करा.
ब) सामाजिक आणि राजकीय प्रश्नावरील विद्यार्थी चळवळीची भूमिका सांगा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) सामाजिक चळवळीचे स्वरूप
ब) ट्रेड युनियन
क) चिपको आंदोलन
ड) शेतकरी चळवळ

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) ओबीसी चळवळ
- ब) लोकसभेतील महिला आरक्षणाचा प्रश्न
- क) मानवी हक्क चळवळ
- ड) नर्मदा आंदोलन

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-3800

[Total No. of Pages : 4

[6539]-244

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

**PO-08 : Political Thought in Modern Maharashtra
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22407)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following : [10]

- a) Discuss Lokmanya Tilak's views on cultural Nationalism.
- b) Discuss Mahatma Phule's views on Equality.

Q2) Attempt any one of the following : [10]

- a) Discuss Dr. Ambedkar's contribution of constitution in India.
- b) Explain Vinoba Bhave views on satyagrah.

Q3) Attempt any one of the following : [10]

- a) Explain V.R. Shinde's Views on social Reforms.
- b) Explain V.D. Savarkar's views on Hindu Nationalism.

Q4) Attempt any two of the following : [10]

- a) Lokmanya Tilak's views on ends and means.
- b) Mahatma Phule's views on Sarvajanic Satya Dharma.
- c) Dr. Ambedkar's views on Dalit movement.
- d) V.D. Savarkar's thought's or Social Reforms.

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following :

- a) Vinoba Bhave's views on Sarvodaya.
- b) V.R. Shinde's views on Untouchability.
- c) Lokmanya Tilak's views on National Education.
- d) V.D. Savarkar's views on Militarization.

Total No. of Questions : 5]

PE-3800

[6539]-244

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-08 : Political Thought in Modern Maharashtra
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22407)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) लोकमान्य टिळकांच्या सांस्कृतिक राष्ट्रवाद विषयक विचारावर चर्चा करा.
ब) महात्मा फुले यांचे समताविषयक विचारांची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) डॉ. आंबेडकरांचे भारतीय राज्यघटनेतील योगदानावर चर्चा करा.
ब) विनोबा भावे यांचे सत्याग्रह विषयक विचार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) वि. रा. शिंदे यांचे सामाजिक सुधारणा विषयक विचार स्पष्ट करा.
ब) वि. दा. सावरकर यांचे हिंदु राष्ट्रवाद विषयक विचार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) लोकमान्य टिळकांचे साधन साध्य विषयक विचार
ब) महात्मा फुलेंचे सार्वजनिक सत्य धर्म विषयक विचार
क) डॉ. आंबेडकरांचे दलित चळवळ विषयक विचार
ड) वि. दा. सावरकरांचे सामाजिक सुधारणा विषयक विचार

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :

[10]

- अ) विनोबा भावे यांचे सर्वोदय विषयक विचार
- ब) वि.रा. शिंदे यांचे अस्पृश्यता विषयक विचार
- क) लोकमान्य टिळकांचे राष्ट्रीय शिक्षण विषयक विचार
- ड) वि.दा. सावरकर यांचे लष्करीकरण विषयक विचार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE3801

[Total No. of Pages : 2

[6539]-251

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-C7 - Modern Political Thought

(2019 Credit Pattern) (Semester - III) (32401)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one question of the following [10]

- a) Explain Ranade's political liberalism.
- b) Discuss M.Gandhiji's concept of satyagraha.

Q2) Answer any one question of the following [10]

- a) Discuss Nehru's Democratic socialism.
- b) Discuss the linguistic politics of the lohians.

Q3) Answer any one question of the following [10]

- a) Explain M.Gandhi's views on Truth and Non-Violence.
- b) Discuss Dr. Ambedkar's state socialism.

Q4) Answer any two questions of the following [10]

- a) Explain Ranade's economic thought.
- b) Explain M.Gandhi's concept of trusteeship.
- c) Explain Dr. Ambedkar's views on democracy.
- d) Explain Nehru's concept of Nationalism.

Q5) Answer any two questions of the following [10]

- a) Explain M.G. Ranade's views an Social Reforms.
- b) Explain Lohia's caste in Indian politics.
- c) Explain Nehru's concept of secularism.
- d) Explain the Dr. Ambedkar's criticism of caste system.

*** * ***

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3801

[6539]-251

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

**PO-C7 - Modern Political Thought
(2019 Credit Pattern) (Semester - III) (32401)
(मराठी रूपांतर)**

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
-

प्र.1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) रानडे यांचा राजकीय उदारमतवाद स्पष्ट करा.
ब) म. गांधी यांची सत्याग्रह संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) नेहरूची लोकशाही समाजवादावर चर्चा करा.
ब) लोहियांच्या भाषिक राजकारणावर चर्चा करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) म. गांधी यांचे सत्य व अहिंसा बाबतचे विचार स्पष्ट करा.
ब) डॉ. आंबेडकरांच्या राज्य समाजवादावर चर्चा करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) रानडे यांचा आर्थिक विचार स्पष्ट करा.
ब) म. गांधीची विश्वस्त संकल्पना.
क) डॉ. आंबेडकरांचे लोकशाही विषयक विचार स्पष्ट करा.
ड) नेहरूची राष्ट्रवादाची संकल्पना.

प्र.5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) सामाजिक सुधारणांबद्दल एम.जी.रानडे यांचे विचार स्पष्ट करा.
ब) लोहियांचे भारतीय राजकारणातील जात स्पष्ट करा.
क) नेहरूंची धर्मनिरपेक्षता संकल्पना स्पष्ट करा.
ड) डॉ. आंबेडकरांनी जाती व्यवस्थेवर केलेली टीका स्पष्ट करा.

* * *

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE3802

[6539]-252

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO C8 : Political Sociology

(2019 Pattern) (Semester - III) (Credit System) (32402)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following. **[10]**

- a) Explain the meaning and nature of political sociology.
- b) Explain the levels of political participation.

Q2) Attempt any one of the following. **[10]**

- a) Explain the behavioral approach.
- b) Discuss the various Agencies of political socialization.

Q3) Attempt any one of the following. **[10]**

- a) Explain the meaning and nature of political Development.
- b) Explain the Karl Mark theory of Historical Materialism.

Q4) Attempt any two of the following. **[10]**

- a) Public opinion
- b) Theory of class struggle
- c) Type of political culture
- d) Political participation

Q5) Attempt any two of the following. **[10]**

- a) Civic culture
- b) Features of Beaurocracy
- c) Type of power
- d) Political change

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3802

[6539]-252

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO C8 : Political Sociology

(2019 Pattern) (Semester - III) (Credit System) (32402)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्र.1)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) राजकीय समाजशास्त्राचा अर्थ व स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) राजकीय सहभागाच्या पातळ्या स्पष्ट करा.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) वर्तनवादी दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
ब) राजकीय सामाजीकरणाची विविध माध्यमांवर चर्चा करा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) राजकीय विकासाचे अर्थ व स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) कार्ल मार्क्सचा ऐतिहासिक भौतिकवाद सिद्धांत स्पष्ट करा.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) लोकमत
ब) वर्ग संघर्ष सिद्धांत
क) राजकीय संस्कृतीचे प्रकार
ड) राजकीय सहभाग
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) नागरी संस्कृती
ब) नोकरशाहीची वैशिष्ट्ये
क) सत्तेचे प्रकार
ड) राजकीय बदल

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-3803

[Total No. of Pages : 4

[6539]-253

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-C9 : World Politics New Developments
(2019 Credit Pattern) (Semester - III) (32403)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer any one of the following : **[10]**

- a) Explain the factors affecting foreign policy.
- b) Explain the World Trade and Behaviour of Nations.

Q2) Answer any one of the following : **[10]**

- a) What is Terrorism? Explain the types of Terrorism.
- b) What is Feminism? Explain the nature of Feminism.

Q3) Answer any one of the following : **[10]**

- a) Explain the role of the state in foreign policy making process.
- b) What is intervention? Explain the impact of intervention.

Q4) Answer any two of the following : **[10]**

- a) Solutions for Terrorism.
- b) World Trade.
- c) Political Intervention.
- d) Foreign Policy.

P.T.O.

Q5) Answer any two of the following :

[10]

- a) Internal factors and Foreign Policy.
- b) Military Intervention.
- c) World Trade Organization.
- d) Feminism.

Total No. of Questions : 5]

PE-3803

[6539]-253

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-C9 : World Politics New Developments
(2019 Credit Pattern) (Semester - III) (32403)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालील पैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]
अ) परराष्ट्र धोरणावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
ब) जागतिक व्यापार आणि राष्ट्रांचे वर्तन स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** खालील पैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]
अ) दहशतवाद म्हणजे काय? दहशतवादाचे प्रकार स्पष्ट करा.
ब) स्त्रीवाद म्हणजे काय? स्त्रीवादाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** खालील पैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]
अ) परराष्ट्र धोरण निर्मिती प्रक्रियेत राज्याची भूमिका स्पष्ट करा.
ब) हस्तक्षेप काय आहे? हस्तक्षेपाचा प्रभाव स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : [10]
अ) दहशतवादासाठी उपाय
ब) जागतिक व्यापार
क) राजकीय हस्तक्षेप
ड) परराष्ट्र धोरण

प्रश्न 5) खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :

[10]

- अ) अंतर्गत घटक आणि परराष्ट्र धोरण
- ब) लष्करी हस्तक्षेप
- क) जागतिक व्यापार संघटना
- ड) स्त्रीवाद

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-3804

[Total No. of Pages : 4

[6539]-254

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

**PO-09 : Indian Administration - Structure and Organization
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32404)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following : [10]

- a) Discuss the Socio - Political challenges before Indian Administration.
- b) Write an essay on Politician and Civil Servant relationship.

Q2) Answer any one of the following : [10]

- a) Write an essay on administrative corruption.
- b) Explain the structure and functions of the state secretariat.

Q3) Answer any one of the following : [10]

- a) Write an essay on Administrative Reforms in India.
- b) Explain Administrative functions of Prime Minister.

Q4) Answer any two of the following : [10]

- a) Lokpal
- b) State Public Service Commission
- c) Globalisation and bureaucracy.
- d) 1935 Act in Indian Administration

P.T.O.

Q5) Answer any two of the following :

[10]

- a) Kautilya
- b) Federalism
- c) Central Services
- d) Council of Minister of State

Total No. of Questions : 5]

PE-3804

[6539]-254

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-09 : Indian Administration - Structure and Organization

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32404)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) भारतीय प्रशासनापुढील सामाजिक राजकीय आव्हानांची चर्चा करा.

ब) राजकारणी आणि सनदी सेवक संबंध यावर निबंध लिहा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) प्रशासकीय भ्रष्टाचार यावर निबंध लिहा.

ब) राज्य सचिवालयाची रचना आणि कार्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) भारतातील प्रशासकीय सुधारणा यावर निबंध लिहा.

ब) पंतप्रधानांची प्रशासकीय कार्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]

अ) लोकपाल

ब) राज्य लोकसेवा आयोग

क) जागतिकीकरण आणि नोकरशाही

ड) 1935 चा प्रशासकीय कायदा

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) कौटिल्य
- ब) संघराज्य
- क) केंद्रीय सेवा
- ड) राज्य मंत्रीमंडळ

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-3805

[Total No. of Pages : 4

[6539]-255

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

**PO-010 : Political Thought of Dr. Babasaheb Ambedkar
(2019 Pattern) (Semester - III) (Credit System) (32405)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one question of the following : **[10]**

- a) Discuss Dr. Ambedkar's contribution to the Indian Constituent Assembly.
- b) Explain Dr. Babasaheb Ambedkar's criticism of Caste system in India.

Q2) Attempt any one question of the following : **[10]**

- a) Explain the work done by Dr. Babasaheb Ambedkar to create social Justice.
- b) Explain Dr. Babasaheb Ambedkar's view's on Agriculture.

Q3) Attempt any one question of the following : **[10]**

- a) Explain the concept of Navyana by Dr. Babasaheb Ambedkar.
- b) Discuss 'Dr. Ambedkar was a reformer of Hindu religion.'

Q4) Attempt any two questions of the following : **[10]**

- a) Dr. Babasaheb Ambedkar - The father of Indian Constitution
- b) Dr. Ambedkar's views on Fraternity
- c) Dr. Ambedkar's thoughts on small Land Holder
- d) Dr. Ambedkar's thoughts on Women Equality.

P.T.O.

Q5) Attempt any two questions of the following :

[10]

- a) Write Dr. Ambedkar's criticism on Varna system.
- b) Write the thought of Dr. Babasaheb Ambedkar regarding Industries.
- c) Dr. Ambedkar's thoughts on untouchability.
- d) Dr. Ambedkar's thoughts on the four Noble truths (Aryasatya).

Total No. of Questions : 5]

PE-3805

[6539]-255

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-010 : Political Thought of Dr. Babasaheb Ambedkar
(2019 Pattern) (Semester - III) (Credit System) (32405)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- अ) डॉ. आंबेडकरांचे भारतीय संविधान समितीतील योगदानाची चर्चा करा.
ब) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी भारतातील जाती व्यवस्थेवरील केलेली टीका स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी सामाजिक न्याय निर्माण करण्यासाठी केलेले कार्य स्पष्ट करा.
ब) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे कृषी विषयक विचार स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [10]

- अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे 'नवयाना' विषयक संकल्पना स्पष्ट करा.
ब) 'डॉ. आंबेडकर हिंदू धर्म सुधारक होते'. चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : [10]

- अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर - भारतीय संविधानाचे जनक
ब) डॉ. आंबेडकरांचे बंधुत्व विषयक विचार
क) डॉ. आंबेडकरांचे अल्पभू-धारक शेतकरी विषयक विचार
ड) डॉ. आंबेडकरांचे महिला समते विषयीचे विचार

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :

[10]

- अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांची वर्णव्यवस्थेवरील टीका लिहा.
- ब) डॉ. आंबेडकरांचे उद्योगांबाबतचे विचार लिहा.
- क) डॉ. आंबेडकरांचे अस्पृश्यतेवरील विचार.
- ड) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे चार आर्य सत्यावरील विचार.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-3806

[Total No. of Pages : 4

[6539]-256

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-011 : Public Policy in India

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32406)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any one question of the following : [10]

- a) Discuss the public policy of India in the decade of 1960.
- b) Evaluate the India's Environmental protection policy.

Q2) Attempt any one question of the following : [10]

- a) Explain the relevance of women's and child welfare policies in India.
- b) Discuss India's reservation policy in the 21st century.

Q3) Attempt any one question of the following : [10]

- a) Explain the importance of solar energy source for sustainable development.
- b) Write the Merits and Demerits of Globalization.

Q4) Attempt any two questions of the following : [10]

- a) Food security policy
- b) New Industrial policy of India
- c) Water pollution control policy
- d) Demonetisation policy

P.T.O.

Q5) Attempt any two questions of the following :

[10]

- a) Agriculture policy
- b) Minority welfare policy
- c) Information Technology Act 2000
- d) Nuclear Energy Policy

Total No. of Questions : 5]

PE-3806

[6539]-256

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-011 : Public Policy in India

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32406)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
-

- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) 1960 च्या दशकातील भारताच्या सार्वजनिक धोरणावर चर्चा करा.
ब) भारताच्या पर्यावरण संरक्षण धोरणाचे मूल्यमापन करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) भारतातील महिला आणि बालकल्याण धोरणांची उपयुक्तता स्पष्ट करा.
ब) एकविसाव्या शतकातील भारताच्या आरक्षण धोरणावर चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) शास्वत विकासासाठी सौर उर्जा स्रोताचे महत्व विशद करा.
ब) जागतिकीकरण धोरणाचे गुण आणि दोष लिहा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) अन्न सुरक्षा धोरण
ब) भारताचे नवे-औद्योगिक धोरण
क) जल प्रदूषण नियंत्रण धोरण
ड) नोटबंदी धोरण

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) कृषी धोरण
- ब) अल्पसंख्यांक धोरण
- क) माहिती तंत्रज्ञान कायदा – 2000
- ड) अणुऊर्जा धोरण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PE3807

[6539]-257

M.A. (Part-II)

POLITICAL SCIENCE

PO-012 : Research Methodology

(2019 Pattern) (Semester - III) (Credit System) (32407)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following. [10]

- a) Explain the Research Methodology.
- b) Discuss the primary tools.

Q2) Attempt any one of the following. [10]

- a) Discuss the merits & demerits of the questionnaire.
- b) Discuss the types of hypothesis.

Q3) Attempt any one of the following. [10]

- a) Explain importance of Research tools.
- b) Explain importance of hypothesis.

Q4) Attempt any two of the following. [10]

- a) Interview
- b) Secondary Sources of data collection
- c) Types of sample selection method
- d) Plagiarism

Q5) Attempt any two of the following. [10]

- a) The source of Research problem
- b) Types of questionnaire
- c) Characteristics of good Hypothesis
- d) Qualitative Research

*** * ***

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3807

[6539]-257

M.A. (Part-II)

POLITICAL SCIENCE

PO-012 : Research Methodology

(2019 Pattern) (Semester - III) (Credit System) (32407)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्र.1)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) संशोधन पद्धती स्पष्ट करा.
ब) प्राथमिक साधनांवर चर्चा करा.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) प्रश्नावलीचे गुण-दोषावर चर्चा करा.
ब) गृहितकांच्या प्रकारांची चर्चा करा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) संशोधन साधनांचे महत्त्व स्पष्ट करा.
ब) गृहितकांचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) मुलाखत
ब) डेटा संकलनाचे दुय्यम स्रोत
क) नमुना निवड पद्धतीचे प्रकार
ड) वाङ्मय चौरय
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) संशोधन समस्येचे स्रोत
ब) प्रश्नावलीचे प्रकार
क) चांगल्या गृहितकांची वैशिष्ट्ये
ड) गुणात्मक संशोधन

* * *

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE3808

[Total No. of Pages : 2

[6539]-258

S.Y. M.A.

POLITICAL SCIENCE

PO-C-10 : Fundamentals of Political Theory

(2019 Credit Pattern) (Semester - IV) (42401)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following. **[10]**

- a) Explain the features of political theory.
- b) Comment on the types of freedom.

Q2) Attempt any one of the following. **[10]**

- a) Explain John Rawls' theory of justice.
- b) Discuss on 'Power and Authority'.

Q3) Attempt any one of the following. **[10]**

- a) Critically examine 'Welfare State and Governance'.
- b) Explain the scope of political theory.

Q4) Attempt any two of the following. **[10]**

- a) Explain the nature of political theory.
- b) Explain Legitimacy.
- c) Comment on 'Types of Democracy'.
- d) Discuss the challenges to equality.

Q5) Attempt any two of the following. **[10]**

- a) Political theory
- b) Rights
- c) State
- d) Citizenship

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3808

[6539]-258

S.Y. M.A.

POLITICAL SCIENCE

PO-C-10 : Fundamentals of Political Theory

(2019 Credit Pattern) (Semester - IV) (42401)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्र.1)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) राजकीय सिद्धांताची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) स्वातंत्र्याच्या प्रकारांवर भाष्य करा.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) जॉन रॉल्सचा न्यायचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
ब) 'सत्ता आणि अधिसत्ता' चर्चा करा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) 'कल्याणकारी राज्य आणि शासन' टीकात्मक परीक्षण करा.
ब) राजकीय सिद्धांताची व्याप्ती स्पष्ट करा.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) राजकीय सिद्धांताचे स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) आधीमान्यता स्पष्ट करा.
क) 'लोकशाहीचे प्रकार' भाष्य करा.
ड) समता समोरील आव्हानांची चर्चा करा.
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) राजकीय सिद्धांत
ब) हक्क
क) राज्य
ड) नागरिकत्व

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE3809

[Total No. of Pages : 2

[6539]-259

Second Year M.A.

POLITICAL SCIENCE

PO - C11 : Political Process in India

(2019 Pattern) (Semester - IV) (42402)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following question. **[10]**

- a) Explain the features of one party system.
- b) Explain the structure and work of finance commission.

Q2) Answer any one of the following question. **[10]**

- a) Analysis the Role and Power of Governor.
- b) Discuss the financial power of center - state Government.

Q3) Answer any one of the following question. **[10]**

- a) Analysis the emergency provision.
- b) Discuss the Religion and Politics.

Q4) Answer any two of the following questions. **[10]**

- a) Farmers Movement
- b) Multi Party System
- c) NITI Ayog
- d) State Autonomy

Q5) Answer any two of the following questions. **[10]**

- a) Civil Society
- b) Cast and Politics
- c) Collation Politics
- d) Naxalite Movement

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PE3809

[6539]-259

Second Year M.A.

POLITICAL SCIENCE

PO - C11 : Political Process in India

(2019 Pattern) (Semester - IV) (42402)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) एक पक्ष पद्धतीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) वित्त अयोगाची रचना व कार्य स्पष्ट करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) राज्यपालांच्या अधिकार व कार्याचे विश्लेषण करा.
ब) केंद्र-राज्य आर्थिक अधिकारांची चर्चा करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) आणिबाणीच्या तरतुदीचे विश्लेषण करा.
ब) धर्म आणि राजकारणाची चर्चा करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) शेतकरी चळवळ
ब) बहु पक्ष पद्धती
क) निती अयोग
ड) स्वायत्त राज्य

प्र.5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) नागरी समाज
ब) जात आणि राजकारण
क) एकत्रीकरणाचे राजकारण
ड) नक्षलवादी चळवळ

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-3810

[Total No. of Pages : 4

[6539]-260

M.A.

POLITICAL SCIENCE

PO-C12 : Politics & Society

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - IV) (42403)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions :

[10]

- a) What is culture? State the characteristics of culture.
- b) Is the role of the state important in the inter relationship between politics and society? Discuss.

Q2) Answer any one of the following questions :

[10]

- a) What is class? Describe the nature of class.
- b) Evaluate the Nirbhaya movement as a social movement.

Q3) Answer any one of the following questions :

[10]

- a) Discuss the issue of ethnicity as a problem facing society.
- b) Write an essay on human right.

P.T.O.

Q4) Answer any two of the following questions :

[10]

- a) Community.
- b) Merits of Leadership
- c) Characteristics of caste.
- d) Meaning of Social Movement

Q5) Write any two short notes of the following :

[10]

- a) Green movement
- b) Demerits of Nationalism
- c) Population: Essential elements of a state
- d) Gender discrimination.

Total No. of Questions : 5]

PE-3810

[6539]-260

M.A.

POLITICAL SCIENCE

PO-C12 : Politics & Society

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - IV) (42403)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पुर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.
-

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) संस्कृती म्हणजे काय? संस्कृतीची वैशिष्ट्ये सांगा.
- ब) राजकारण व समाज यातील आंतर संबंधात राज्याची भूमिका महत्वाची असते? चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) वर्ग म्हणजे काय? वर्गाचे स्वरूप सांगा.
- ब) सामाजिक चळवळ म्हणून निर्भया चळवळीचे मुल्यमापन करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) समाजापूढील एक समस्या म्हणून वांशिकतेच्या प्रश्नांची चर्चा करा.
- ब) मानवी अधिकारावर निबंध लिहा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) समुदाय
- ब) नेतृत्वाचे गुण
- क) जातीची वैशिष्ट्ये
- ड) सामाजिक चळवळीचा अर्थ

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

[10]

- अ) हरित चळवळ
- ब) राष्ट्रवादाचे दोष
- क) लोकसंख्या : राज्याचा आवश्यक घटक
- ड) लिंगभेद

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-3811

[Total No. of Pages : 4

[6539]-261

M.A.

POLITICAL SCIENCE

**PO-013 : Twentieth Century Political Thought
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - IV) (42404)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following :

[10]

- a) Explain the political thoughts of Antonio Gramsci.
- b) Critics on the political thoughts of Hannah Arendts.

Q2) Attempt any one of the following :

[10]

- a) Explain John Rawls theory of Justice.
- b) Discuss in detail Michel Foucaults thoughts of power knowledge.

Q3) Attempt any one of the following :

[10]

- a) Explain the thoughts of Harbermas about public sphere and Ethics.
- b) State the Gramscies thought on the need for New strategy for revaluation.

P.T.O.

Q4) Attempt any two of the following :

[10]

- a) The Hegemony
- b) Demerits in Rawls theory of Justice.
- c) Theory of Action - Hannah Arendt.
- d) Disciplinary - A method of power - Michel Foucault.

Q5) Attempt any two of the following :

[10]

- a) Civil society
- b) Habermas on modernity
- c) Totalitarianism - Hannah Arendt
- d) Liberty and morality - Michel Foucault

Total No. of Questions : 5]

PE-3811

[6539]-261

M.A.

POLITICAL SCIENCE

PO-013 : Twentieth Century Political Thought
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - IV) (42404)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
-

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) आंतनिओ ग्राम्शी यांचे राजकीय विचार स्पष्ट करा.
ब) हाना आरेन्ट यांच्या राजकीय विचारांची चिकीत्सा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) जॉन रॉल्सचा न्यायाचा सिद्धांत विशद करा.
ब) मिशेल फुको यांचे सत्ता व ज्ञान विषयक विचारांची सविस्तर चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) हाबरमास यांचे सार्वजनिक अवकाश व नीतीमत्ता बाबतचे विचार स्पष्ट करा.
ब) क्रांतीसाठी नव्या व्यूहचरनेची आवश्यकता याबाबतचे ग्राम्शीचे विचार सांगा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) धुरीणत्व
- ब) रॉल्सच्या न्यायविषयक सिद्धांतातील दोष
- क) कृतीचा सिद्धांत - हाना आरेन्ट
- ड) शिस्त - सत्तेची एक पद्धत - मिशेल फुको

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) नागरी समाज
- ब) हाबरमासची आधुनिकता
- क) सर्वकषतावाव - हाना आरेन्ट
- ड) स्वातंत्र्य आणि नैतिकता - मिशेल फुको

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-3812

[Total No. of Pages : 4

[6539]-262

M.A (Part - II)
POLITICAL SCIENCE
Politics of South Asia

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - IV) (42405)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions : [10]

- a) Explain the concept of Regionalism.
- b) Discuss the issue of cross - border Terrorism.

Q2) Answer any one of the following questions : [10]

- a) Analyze the Geo-political importance of South Asia.
- b) Summarise about Universal Declaration of Human Rights.

Q3) Answer any one of the following questions : [10]

- a) Evaluate the Role of SAARC in South Asian politics.
- b) Explain the challenges in Democracy stabilization in South Asia.

Q4) Answer any two of the following questions : [10]

- a) Objectives of Nation - building.
- b) Role of military in Pakistan.
- c) Issues of minorities.
- d) Nuclearisation in South Asia.

P.T.O.

Q5) Answer any two of the following questions :

[10]

- a) Merits of Globalization.
- b) SAARC
- c) Ethnic conflict in Sri-Lanka
- d) Colonialism

Total No. of Questions : 5]

PE-3812

[6539]-262

M.A (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

Politics of South Asia

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - IV) (42405)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) प्रादेशिकतावाद ही संकल्पना स्पष्ट करा.

ब) सीमापार दहशतवादाच्या समस्येची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) दक्षिण आशियाची प्रदेशाचे भू राजकीय महत्त्व विश्लेषित करा.

ब) मानवी हक्क जाहिरनाम्याविषयी सारांशाने लिहा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) दक्षिण आशियाच्या राजकारणातील सार्क संघटनेच्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा.

ब) दक्षिण आशियातील लोकशाही स्थिरीकरणापूढील आव्हाने स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]

अ) राष्ट्रबांधणीची उद्दिष्टे

ब) पाकिस्तानातील लष्कराची भूमिका

क) अल्पसंख्यांकांच्या समस्या

ड) दक्षिण आशियातील आण्विकीकरण

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) जागतिकीकरणाचे फायदे
- ब) सार्क
- क) श्रीलंकेतील वांशिक संघर्ष
- ड) वसाहतवाद

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-3813

[Total No. of Pages : 4

[6539]-263

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-015 : Election Studies

(2019 Pattern) (Semester - IV) (42406)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any one of the following :

[10]

- a) Explain the methods of field research.
- b) Discuss on the development of representation in India.

Q2) Attempt any one of the following :

[10]

- a) Explain the Structure & Functions of Election commission of India.
- b) Discuss about the 2014 Loksabha Election.

Q3) Attempt any one questions of the following :

[10]

- a) Explain the meaning & importance of Election studies in India.
- b) Describe the Electoral process in India.

Q4) Write short notes on (Any two) :

[10]

- a) Survey
- b) Media & Elections
- c) Demand of Representation in India.
- d) Types of Media.

P.T.O.

Q5) Write short notes on (any two) :

- a) Voter Awareness programme.
- b) Electoral reforms.
- c) Mal practice in Elections.
- d) Over view of 1952 Elections.

Total No. of Questions : 5]

PE-3813

[6539]-263

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-015 : Election Studies

(2019 Pattern) (Semester - IV) (42406)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) क्षेत्रीय संशोधनाच्या पद्धती स्पष्ट करा.
ब) भारतातील प्रतिनिधित्व विकासावर चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) भारतीय निवडणूक आयोगाची रचना व कार्ये स्पष्ट करा.
ब) 2014 च्या लोकसभा निवडणूकी बद्दल चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) भारतीय निवडणूक अभ्यासाचा अर्थ व महत्व स्पष्ट करा.
ब) भारतातील निवडणूक प्रक्रियेची माहिती सांगा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा. [10]
अ) सर्वे
ब) प्रसारमाध्यमे व निवडणूकी
क) भारतातील प्रतिनिधित्वाची मागणी
ड) प्रसारमाध्यमांचे प्रकार

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीप लिहा.

[10]

- अ) मतदार जागृती कार्यक्रम
- ब) निवडणूक सुधारणा
- क) निवडणूकीतील गैर व्यवहार
- ड) 1952 च्या निवडणूकांचा आढावा

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PE-3814

[Total No. of Pages : 4

[6539]-264

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-016 : Globalisation and State

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - IV) (42407)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions :

[10]

- a) Explain the evolution of globalisation.
- b) Explain the role of state in the process of globalisation.

Q2) Answer any one of the following questions :

[10]

- a) Explain the challenges facing the Nation - state.
- b) Explain the effects of globalisation on Civil Society.

Q3) Answer any one of the following questions :

[10]

- a) Is globalisation beneficial for developed nation? Discuss.
- b) Explain the response of developing countries to the process of globalisation.

P.T.O.

Q4) Answer any two of the following questions :

[10]

- a) Civil Society
- b) Advantages of Globalisation
- c) International dimension of the post - colonial state security dilemma
- d) The third world and Globalisation

Q5) Answer any two of the following questions:

[10]

- a) Concept of 'State'
- b) Nation - state
- c) Domestic dimension of post - colonial state security dilemma
- d) Developed nation

Total No. of Questions : 5]

PE-3814

[6539]-264

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-016 : Globalisation and State

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - IV) (42407)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) जागतिकीकरणाची उत्क्रांती विशद करा.
ब) जागतिकीकरणाच्या प्रक्रियेत राज्याची भूमिका विशद करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) राष्ट्र-राज्या पुढील आव्हाने स्पष्ट करा.
ब) जागतिकीकरणाचे नागरी समाजावर झालेले परिणाम स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) विकसीत राष्ट्रांसाठी जागतिकीकरण फायद्याचे ठरते आहे? चर्चा करा.
ब) जागतिकीकरणाच्या प्रक्रियेस विकसनशिल राष्ट्रांचा प्रतिसाद स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) नागरी समाज
- ब) जागतिकीकरणाचे फायदे
- क) वसाहतेत्तर राज्यापुढील सुरक्षा पेचप्रसंगातील आंतरराष्ट्रीय पैलू
- ड) तिसरे जग आणि जागतिकीकरण

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) 'राज्य' संकल्पना
- ब) राष्ट्र - राज्य
- क) वसाहतेत्तर राज्यापुढील सुरक्षा पेचप्रसंगातील अंतर्गत पैलू
- ड) विकसीत राष्ट्र

